

Завгородня С. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ:
СІНГАПУРСЬКА МОДЕЛЬ «SMART TAX»
ЯК АНТИКОРУПЦІЙНИЙ ЗАПОБІЖНИК**

Сучасний етап розвитку фінансової системи України в умовах глобальної цифровізації та післявоєнного відновлення потребує впровадження принципово нових, інноваційних інструментів детінізації економіки та суттєвого підвищення ефективності податкового адміністрування. Традиційні фіскальні методи, що базуються на паперовому документообігу, ручній обробці даних та вибіркового перевірок, часто супроводжуються високим рівнем бюрократизації та наявністю суттєвих корупційних ризиків через надмірний вплив людського фактора на прийняття рішень. Сінгапурський досвід побудови глобальної екосистеми «Smart Tax» наочно демонструє, як передові цифрові технології можуть трансформувати податкову службу з карального контролюючого органу на прозору сервісну платформу, яка інтегрується в бізнес-процеси платника податків. Питання цифрової трансформації податкових систем на глобальному рівні активно досліджуються провідними експертами ОЕСД у межах концепції «Tax Administration 3.0» [1]. Особлива увага в академічних колах приділяється практичному досвіду IRAS (Податкової служби Сінгапуру), яка першою у світі успішно реалізувала модель так званого «безшовного оподаткування» (Seamless Tax Compliance) [2]. У наукових працях останніх років, зокрема у звітах Світового банку, акцент зміщується з простого електронного звітування на повну автоматичну інтеграцію фіскальних алгоритмів безпосередньо у повсякденні бізнес-процеси платників податків, що мінімізує помилки та можливості для будь-яких корупційних зловживань [3].

Для глибокої модернізації української системи оподаткування та наближення її до стандартів ЄС пропонується імплементація чотирьох ключових архітектурних елементів сінгапурської моделі:

1. Data-Informed Compliance (Аналітичний ризик-орієнтований моніторинг). Ця технологія передбачає використання складних алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту для аналізу колосальних масивів даних (Big Data)

у режимі реального часу. Система самостійно вивчає поведінку платників податків. Замість суб'єктивних та виснажливих перевірок бізнесу, алгоритм автоматично ідентифікує аномальні транзакції та потенційні схеми ухилення, порівнюючи показники конкретної компанії з середньоринковими даними в аналогічній галузі [2].

2. API-інтеграція та концепція «Seamless Tax». Модель базується на створенні прямих програмних шлюзів між бухгалтерськими системами підприємств (ERP) та державними податковими реєстрами через захищені інтерфейси (API). Це дозволяє повністю автоматизувати процес розрахунку та миттєвої сплати податків безпосередньо у момент здійснення комерційної операції. Таким чином, податки стають «непомітними» для бізнесу, що усуває необхідність заповнення складних декларацій вручну та контакт з податковим інспектором [1].

3. Технологія блокчейн у податковому моніторингу. Застосування розподілених реєстрів дозволяє забезпечити абсолютну незмінність та прозорість руху бюджетних коштів. Кожна фіскальна транзакція назавжди фіксується в ланцюгу даних, що робить технічно неможливим приховане ручне втручання в систему, видалення записів або створення штучних податкових пільг для обраних компаній [3].

4. Платформа «Smart Nation» та цифровізація послуг. У Сінгапурі кожен підприємець має цифровий кабінет, який об'єднує всі державні послуги. Для України це означає перехід від порталу «Дія» до повноцінної інтегрованої фінансової системи, де податкова звітність формується автоматично на основі банківських виписок та електронних інвойсів.

Адаптація сінгапурського досвіду до українських реалій дозволить докорінно змінити філософію взаємодії держави та бізнесу. Ключовим антикорупційним чинником стає «алгоритмічний комплаєнс». У такій системі рішення про призначення перевірки або нарахування штрафних санкцій приймається не чиновником, а неупередженою цифровою системою на основі об'єктивного аналізу великих даних [2]. Це автоматично ліквідує підґрунтя для вимагання хабарів та робить податкове середовище прогнозованим. Використання блокчейн-технологій при адмініструванні податку на додану вартість (ПДВ) дозволить унеможливити створення «скруток» та інших тіньових схем, що є критично важливим для прозорого відновлення національної економіки та залучення міжнародних інвестицій від донорів [3].

Впровадження елементів моделі «Smart Nation» у сфері державних фінансів дозволить Україні досягти значного економічного ефекту. По-перше, це призведе до радикального скорочення адміністративних витрат як держави на утримання апарату, так і приватного сектору на ведення обліку. По-друге, цифровізація контрольних функцій забезпечить повну ліквідацію системної корупції в органах ДПС. По-третє, відбудеться природне збільшення податкових надходжень завдяки автоматичному виходу економіки з «тіні» без необхідності підвищення податкових ставок для сумлінних платників.

Сінгапурський шлях переконливо підтверджує, що всеохоплююча цифрова трансформація є найбільш ефективним та дешевим антикорупційним запобіжником у сучасному світі. Для майбутніх фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» глибоке вивчення цих технологій є професійною необхідністю, адже майбутнє галузі лежить у площині стратегічного аналізу даних та управління складними інтелектуальними фіскальними екосистемами. Побудова такої системи в Україні стане фундаментом для створення прозорої, цифрової та глобально конкурентоспроможної держави, де сплата податків є простою та почесною дією.

Список використаних джерел:

1. OECD. Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration. Paris : OECD Publishing, 2025. URL: <https://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration>.
2. Inland Revenue Authority of Singapore (IRAS). Annual Report: Smart Tax Initiatives 2024. Singapore: IRAS, 2024. URL: <https://www.iras.gov.sg>.
3. Міністерство цифрової трансформації України. Стратегія цифровізації економіки України : офіційний звіт. Київ: Міністерство цифрової трансформації України, 2025. URL: <https://www.diia.gov.ua>.

Д-р екон. наук Заруцька О. П.

Університет митної справи та фінансів (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ

РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

В умовах воєнного стану банківська система України залишається стабільною, продовжує підтримувати потреби економіки та розвивати сучасні сервіси та продукти. Під впливом потужних зовнішніх чинників відбувається перерозподіл ринку банківських послуг, аналіз якого можна провести на основі показників